

Akce Lékaři jsou jenom lidi konečně otevřela téma transformace zdravotnictví

Pozorně jsme v druhé polovině loňského roku sledovali aktivity mladých lékařů, kteří důrazně upozornili, že „zákonné navýšení přesčasové práce“ je již za hranicí proveditelného. Akce Lékaři jsou jenom lidi a Nebud' mýval přinesly své ovoce. Jeden z hlavních představitelů mladých lékařů, místopředseda ČLK a bývalý předseda Sekce mladých lékařů ČLK MUDr. Jan Práda, připravil pro Medicínu po promoci bilanci úspěchů, nenaplněných očekávání i plánů do blízké budoucnosti.

Co bylo splněno

Změna zákoníku práce a po několika týdnech novelizace vládní novely zákoníku práce:

Opravná novela prošla Poslaneckou sněmovnou 30. listopadu 2023 bez nejmenšího odporu, následně i Senátem a před koncem roku byla podepsána prezidentem. Nový zákoník práce se vrací k původnímu limitu 416 hodin dobrovolné přesčasové práce. Zároveň umožňuje pracovat 24 hodin, je však vyžadován souhlas odborové organizace i samotného zaměstnance.

Posuny v platových třídách podle vzdělání a kvalifikace:

- zrušení 11. platové třídy,
- 12. třída po absolvování lékařské fakulty (L1),
- 13. třída po kmenové zkoušce (L2),
- 14. třída po atestaci (L3).

Velmi citlivou otázkou podle očekávání zůstává ohodnocení lékařů za jejich

základní pracovní dobu. Cílem bylo nastavit mechanismus, který povede ke zvýšení ceny práce lékaře a tím i k zefektivnění celého systému zdravotní péče.

Původním návrhem MZ ČR bylo rozdělení části peněz z úhradové vyhlášky do platů a mezd. Tento návrh jsme ale nepřijali, protože nebyl jasný mechanismus, jakým by se peníze dostaly i k lékařům, kteří nejsou odměňováni platem. Dále jsme požadovali navýšení základní složky platu, odmítali jsme rovnostářské přístupy MZ ČR týkající se dorovnávání osobního ohodnocení. Tím by byli poškozeni lékaři, kteří již z jakéhokoli důvodu osobní příplatek mají. Na toto zvýšení jsme postupně dospěli k částce 9,8 miliardy Kč, která byla v dané době nejvyšší možnou. Systém rozdělení je 5/8/15 tisíc Kč pro L1/L2/L3. Současně sestry a nezdravotníci by měli dostat k základu 5 %.

Dosáhli jsme toho, že současný návrh počítá s přidáním ve formě

osobního příplatku, což se projeví i v ceně práce vykonané v přesčasovém režimu.

Pro ilustraci několik čísel (počítáno podle průměru platu, data z Českého statistického úřadu za rok 2022):

- L1 navýšení o 12,08 %,
- L2 navýšení o 16,28 %,
- L3 navýšení o 27,19 %.

Na druhou stranu je potřeba říci, že požadavek na naplnění tzv. Hegerova memoranda naplněn nebyl a budeme se o to snažit následující měsíce.

Ve věci vzdělávání jsme se s ministrem Válkem domluvili na vzniku pozice nemocničního koordinátora vzdělávání, jehož úkolem bude sledovat plnění vzdělávacích programů. Tento proces bude pod přímým dohledem ČLK a v případě porušení může vést k sankcím vůči školiteli, vedení oddělení nebo zdravotnického zařízení. Bude zřízeno kontaktní místo pro stížnosti na nedodržování vzdělávacích plánů.

Každý mladý lékař před atestací bude mít (v první řadě v přímo řízených organizacích) statut velmi podobný rezidenčnímu místu, tedy bude mít garantováno předatestační vzdělávání bez zbytečných průtahů. Tento stav bude stvrzen dohodou s nemocnicí. Dojde k tomu nejdříve v přímo řízených organizacích, nicméně vzhledem k tomu, že řádné zajištění vzdělávání je podmínkou pro získání akreditace, bude toto monitorováno i v dalších nemocnicích. Nestane se tedy, že se bude nemocnice nebo vedení kliniky/oddělení mstít mladému lékaři za „neposlušnost“, jak tomu bylo v mnoha případech na podzim loňského roku. Bude stanoveno povinné volno před atestační zkouškou a zkouškou po kmeni (v přímo řízených nemocnicích bude nařízeno pokynem ministra, ostatním nemocnicím zákonem od 1. 1. 2025).

Významným, i když neformulovaným cílem bylo **upozornit veřejnost** na tristní situaci ve zdravotnictví, na jeho podfinancování, personální situaci, neschopnost managementů některých nemocnic a na nevyhovující podmínky pro předatestační vzdělávání v některých zdravotnických zařízeních. Na povrch vyplynulo tiché přehlížení porušování zákona v nemocnicích ze strany orgánů inspekce práce.

Která očekávání čekají na naplnění

Nepodařilo se provést potřebnou komplexní reformu zdravotnictví, což v tak v krátkém časovém horizontu ani nebylo možné. Nicméně otevřena byla spousta témat (restrukturalizace a efektivita sítě, digitalizace, systém pohotovostí a urgentních příjmů, financování zdravotnictví, skloubení rodinného a profesního života aj.), která v brzkém časovém horizontu řešena být musejí a jimiž se budeme zabývat.

V prvním čtvrtletí 2024 bylo zahájeno pravidelné jednání o závěrech Státního úřadu inspekce práce a poznatcích odborových organizací z nemocnic.

Speciální zákon o odměňování ve zdravotnictví by měl vzniknout v tomto roce a platit od 1. ledna 2025. Za tento zákon se osobně zaručili ministr Válek a premiér Fiala. Současně jsme si vydobyli možnost být při tvorbě tohoto zákona k jeho připomínkovaní. Zákon by měl konečně naplnit požadavky tzv. Hegerova memoranda (základní plat lékaře v rozmezí 1,5–3násobku průměrné mzdy).

Je nutná veřejná diskuse ohledně efektivity zdravotnických zařízení a nemocniční sítě jako takové (restrukturalizace, digitalizace, systém pohotovostí a urgentních příjmů, skloubení rodinného a profesního života aj.).

Shrnutí

Do akce se napříč republikou zapojilo 6 000 nemocničních lékařů. Navzdory tomu, že se o nich mluvilo jako o protestujících či dokonce rebelujících, tito lékaři pouze oznámili, že budou v prosinci 2023 pracovat v mezích platné legislativy. Vzhledem k účinnosti novely zákoníku práce od 1. října byli ochotni dva měsíce pracovat s vědomím, že porušují zákon, což byl vstřícný krok vůči Ministerstvu zdravotnictví a nemocnicím, aby nevyhovující stav mohly vyřešit nebo se na prosinec připravit.

Bezprecedentní nátlak donutil politiky s ostudou po několika týdnech novelizovat vládní novelu zákoníku práce. Nový zákoník práce se vrací k původnímu limitu 416 hodin dobrovolné přesčasové práce. Zároveň umožňuje pracovat 24 hodin, je však vyžadován souhlas odborové organizace i samotného zaměstnance. Je třeba si uvědomit, že donutil zákonodárce k takto rychlé změně zákona se za posledních několik desítek let žádnému (mladému) lékaři nepodařilo a že nynější změny jsou pouze mezikrokem k řádnému systémovému řešení.

Z původní nadšenecké myšlenky malé skupiny mladých lékařů vznikl rozsáhlý projekt, který zdaleka není u konce a na kterém se zavazujeme

MUDr. Jan Práda

Foto: ČLK

pracovat dál. S přibývajícím týdnem a narůstajícím psychickým i fyzickým vyčerpáním bylo čím dál jasnější, že některé věci prostě za čtvrt roku trvání akce nezměníme. A ruku v ruce s tím nám bylo jasnější, že celá tato akce je pro náš pracovní kolektiv právě prvním výchozím bodem pro další nutné změny v českém zdravotnictví. *red*